

crematorium had twee kleine ovens – tevoren waren de stoffelijke over-
schotten van diegenen die in het kamp bezweken waren, in de nabijheid van
het kamp begraven. Er was geen gaskamer.

Elke woon- en slaapbarak kon 'normaal' tweehonderdveertig gevangenen
herbergen die dan over een A- en een B-vleugel verdeeld waren; elke vleugel
had een eigen washok en eigen wc's, een 'ectzaal' met grauwe wanden en
ongeverfde houten banken en tafels, en een 'slaapzaal' met, aldus de poli-
tieke gevangene J. Engels (wij citeerden hem al in hoofdstuk 4 – hij werd
begin januari '44 in Vught opgesloten) 'rijen bedden (drie boven elkaar),
harde stromatrasen, dito kussens, met jutebekleding, een slaapzak, een
vieze deken (de mijne laat zien dat mijn voorganger onpasselijk is geweest,
en wat-ie toen gegeten had). Geen lakens en slopen natuurlijk.'¹

Het kamp Vught lag, evenals het kamp Amersfoort, midden in een gebied
waar allerlei gevangenen-*Kommandos* werkten. Om dat gebied patrouil-
leerden overdag de SS'ers van de *äussere Postenkette* met hun waakhonden.
Er was daar ook nog een (lage) prikkeldraadversperring waaraan waarschu-
wingsborden aangebracht waren: burgers die geen speciaal doorlaatbewijs
bezaten, mochten het gehele gebied niet betreden.

★

In een toespraak in besloten kring die hij medio februari '44 in Maastricht
hield, beweerde Rauter dat het kamp Vught '*als Musterbetrieb der SS über-
haupt gelten kann.*'² Hij was er kennelijk trots op. Voordien had hij het kamp
trouwens al drie- of viermaal geïnspecteerd.³ Intussen had hij over de keuze
van diegenen die dat '*Musterbetrieb*' moesten leiden, weinig te zeggen gehad:
dat was een zaak van het *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt* geweest
en door deze Berlijnse centrale was eind '43 aan Himmler voorgesteld dat
SS-Hauptsturmführer Karl Walter Chmielewski *Lagerkommandant* van Vught
zou worden – Himmler had dat voorstel goedgekeurd.

¹ J. Engels: *Bij de Kapo's*, p. 32. ² '*Vortrag des GK Rauter*' (16 febr. 1944), p. 5
(Doc I-1380, b-14). ³ Bij een van die inspecties, begin november '43, zei Rauter
in de z.g. Joden-afdeling van het *Philips-Kommando* tegen een arbeidster die blond
haar had, dat hij veronderstelde dat ze gevangen zat omdat ze aan Joden hulp had
geboden. De aangesprokene zei dat ze een Jodin was. 'Rauter', zo vertelde zij
later, 'wist niet hoe vlug hij moest wegkomen.' ('Verslag van mededelingen van
R. Rood-van der Kar' (21 okt. 1947), p. 5 (GC)).